

РЕШЕНИЕ

№ 6990

гр. София, 17.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 82 СЪСТАВ, в публично заседание на деветнадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: АНЕТА ИЛЧ. ИЛЧЕВА

при участието на секретаря КРИСТИНА Д. Н.А
като разгледа докладваното от АНЕТА ИЛЧ. ИЛЧЕВА Гражданско дело № 20231110128797 по описа за 2023 година

Н. Л. Р. е предявила срещу "..... ЕООД в условията на евентуалност установителни искове с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД; с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД и с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за прогласяване нищожността на клаузата на чл. 5 от Договор за предоставяне на потребителски кредит № ... от 24.02.2022 г., въз основа на която на ищцата била начислена такса за банкова гаранция в размер на 5940 лева.

В срока за отговор по чл. 131 ГПК ответното дружество е подало насрещна искова молба, с която е предявило насрещен осъдителен иск с правно основание чл. 79, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 ЗЗД за осъждане на Н. Л. Р. да му заплати сумата от 4929,50 лева, представляваща остатък от дължима главница по сключения Договор за потребителски кредит, ведно със законната лихва от 29.05.2023 г. до окончателното плащане.

В исковата молба се твърди, че страните са сключили Договор № ... за предоставяне на потребителски кредит от 24.02.2022 г., по силата на който на ищцата била предоставена сума в размер на 6 000 лева при дължимата възнаградителна лихва в общ размер на 2 100 лева и при годишен лихвен процент от 35 %. Ищцата твърди, че след многократни покани до ответното дружество да ☐ предостави погасителен план, по който да погасява задълженията си, това било сторено 14 месеца по-късно - на 19.04.2023 г. След получаването на погасителен план установила, че освен уговорените по договора главница и лихва, дължи и такса за банкова гаранция в размер на 5940 лева, която също била включена в месечните погасителни вноски и възлизала на сума в размер на 330 лева, вписана като "такса поръчителство". Излага подробни съображения, че не е сключвала изричен договор за предоставяне на поръчителство, а видно от т. 4.3 от СЕФ сключването на договор за

гаранция от кредитополучателя не е задължително условие за сключването на договор за кредит. Аргументира становище, че клаузата на чл. 5 от договора за предоставяне на потребителски кредит е нищожна на основание чл. 26, ал. 1 пр. 1, пр. 2 и пр. 3 ЗЗД, чл. 143, ал. 1 и чл. 146 ЗЗП. Според ищцата посочената клауза води до нееквивалентност на насрещните престации и до накърняване на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД, доколкото е нарушен правен принцип, който не е законодателно изрично формулиран, но спазването му е проведено чрез създаване на други разпоредби, част от действащото право. В исковата молба се изяснява, че за да се приеме, че е налице нищожност, е необходимо да се установи значителна липса на еквивалентност на насрещните престации или вземането на едната страна да е в размер, който чувствително надвишава насрещната престация, като това несъответствие цели обогатяване, а не само възмездяване, както е настоящият случай. На самостоятелно основание ищцата се позовава и на 143 ЗЗП. В тази насока развива съображения, че процесната клауза на чл. 5 е във вреда на потребителя и не отговаря на изискванията за добросъвестност, като води до неравновесие в правата на страните, които са в ущърб на ищцата като потребител. Аргументира се и че клаузата на чл. 5 от договор за кредит е нищожна на основание чл. 146, ал. 1 ЗЗП, тъй като не е индивидуално уговорена, а е част от стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямат възможност да влияят върху съдържанието им към момента на сключване на договора. Навежда твърдения, че ответното дружество не е включило процесната такса за банкова гаранция в посочения в потребителския договор за кредит ГПР, което по своята същност представлява заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68д, ал. 1, т. 1 ЗЗП, поради поставяне на потребителя в ситуация, в която да не може да прецени икономическите условия от сключването на договора. Намира, че след като тази такса се включи в размера на ГПР, то той ще надхвърли значително предвидения законов максимум съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК. С тези доводи обосновава нищожността на клаузата на чл. 5 от процесния договор и моли съдът да прогласи същата за нищожна на сочените основания.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът е депозирал отговор на исковата молба, с който оспорва предявения иск като неоснователен. Оспорва доводите за недействителност на договора като заявява, че при сключването му на ищцата е била предоставена цялата преддоговорна информация, от която може да вземе информирано решение за сключване на съглашението, като тази информация се предоставяла във формата на СЕФ, изпратен по ел. поща на ищцата. Заявява, че в процесния договор ясно е посочен твърд лихвен процент и същият не е уговарян като променлив. Оспорва твърденията на ищцата, че са нарушени разпоредбите на чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК като заявява, че към процесния договор е налице погасителен план, в който са инкорпорирани дължимите вноски, техните размери и падежи, съответно размер на главница и лихва. Излага, че ГПР е посочен и изчислен в договора за кредит за яснота на потребителя за цялостното оскъпяване на кредита, като оспорва, че е бил длъжен да включи в размера на ГПР и таксата за банкова гаранция, която била начислена вследствие от направен от ищцата избор да бъде обезпечена по определен начин. Твърди, че ГПР е в съответствие с чл. 19, ал. 4 ЗПК, а процесната такса не следва да бъде

включвана в него, тъй като тя не е задължително условие за сключване на договора за кредит. Излагат се подробни съображения досежно спазване изискванията и условията за сключване на договор за кредит от разстояние. Отбелязва се, че потребителят първо е попълнил и подал искане за потребителски кредит под формата на електронен формуляр на интернет страницата на ответното дружество с исканите от него параметри на кредита, в това число предпочитаното от него обезпечение, като именно той избира дали да посочи поръчител - физическо лице или да избере гаранция, предоставяна от трето лице. Поради това оспорва твърденията на ищцата, че е налице осъществявана от него заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68е ЗЗП. Оспорва, че е налице и твърдяното нарушение по чл. 143 ЗЗП като изяснява, че процесната клауза на чл. 5 от договора ясно посочва, че предоставяне на поръчител като обезпечение е опция, а не задължение за потребителя. Оспорва, че клаузата на чл. 5 е уговорена при заобикаляне на закона, че не е индивидуално уговорена, както и че същата противоречи на добрите нрави.

В срока по чл. 131 ответното дружество е подало и насрещна искова молба, с която предявява насрещен осъдителен иск за сумата от 4929,50 лева, представляваща остатък от дължима главница по сключения договор за потребителски кредит, ведно със законната лихва от 29.05.2023 г. до окончателното плащане. "..... ЕООД посочва, че съгласно поетото от Н. Л. Р. задължение по т. 2 от договора за кредит, същият е следвало да се изплати на 18 месечни погасителни вноски, като от своя страна кредитополучателката била в неизпълнение и към настоящия момент. Поради това с насрещната искова претенция прави изявление за обявяване на кредита за предсрочно изискуем и моли съда да осъди ответницата по насрещния иск да му заплати оставащата част от дължимата се главница.

Постъпил е отговор на насрещната искова молба, с който се оспорва предявения насрещен иск. Ответницата по насрещния иск, че е заплатила сума по кредита в общ размер на 5030 лева, с което е погасила задълженията си по договора към 21.03.2023 г. за 13 от общо 18 вноски с падеж на 18.08.2023 г. Посочва, че не е оспорила дължимостта на усвоената от нея главница, както и на законната лихва към нея, а единствено дължимостта на таксата към финансов партньор. Поради това намира предявения насрещен иск за остатъка от главницата за неоснователен.

Съдът, като съобрази събраните доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

По предявените иски в доказателствена тежест на ищцата е да установи при условията на пълно и главно доказване, че са налице твърдените основания за нищожност на клаузата на чл. 5 от процесния договор за кредит. В доказателствена тежест на ответника е да докаже наличието на валидна клауза за такса за банкова гаранция, че клаузата е индивидуално уговорена, както и наличието на основанието за получаването на процесната сума.

От Договор за предоставяне на потребителски кредит № ... от 24.02.2022 г. се установява, че ответното дружество е предоставило в заем на ищцата сума в размер на 6000 лева, който следвало да се върне до 18.08.2023 г. на 18 вноски. Видно от представения

договор кредитът е предоставен при лихвен процент от 35 % и ГПР от 0 %. В чл. 5 от договора е предвидено кредитът да се обезпечи с поръчителство, предоставено от Multitude Bank в полза на дружеството. В преддоговорната информация е посочено, че се предвижда сключването на договор за гаранция, като очакваните разходи по него ще бъдат в размер на 5940 лева, които не са включени в ГПР по кредита.

Прието е заключение на съдебно-техническата експертиза, според което при кандидатстване има опция поръчител да бъде физическо лице. Съгласно предоставената информация от системата е изпратен мейл на 24.02.2022 г. в 15:18 часа с процесните документи. Системата не пази копие на мейла и неговото съдържание. Процесните документи се съхраняват като отделни файлове в електронната система. При изготвяне на заявка за кредит, процесните документи се представят за преглед на клиента, където той дава съгласие, че ги е прегледал. Допълнително те се предоставят по и-мейл при изпращането на заявката за кредит, няма потвърждение в системата за получаване на процесния мейл. Видно от предоставената комуникация с клиента съгласието за сключване на договор е даден чрез смс от телефон ..... на 24.02.2022 в 15:23.

Ищцата има качеството на потребител по смисъла на §13, т. 1 ЗЗП на предоставяните от ответника финансови услуги, съответно същият има качеството на търговец по § 13, т. 2 ЗЗП. В отношенията им са приложими всички правни норми, установяващи специална защита на потребителите, като твърдение в обратна насока би било неоснователно. Преценката за това дали се касае за иск на или срещу потребител следва да се извърши при зачитане на общата легална дефиниция на понятието „потребител“ в § 13, т. 1 ЗЗП. Посоченото общо определение на понятието „потребител“ отразява основните характеристики, дадени в транспонирано със ЗЗП вторично законодателство на ЕС, установяващо правила за защита правата на потребителите в различни сфери на обществената и икономическия живот. Тези характеристики се свеждат до това, че като страна по договор с търговец, потребителят е винаги физическо лице, целящо задоволяване на свой личен, а не търговски или професионален интерес. Дефинираното в ЗЗП понятие „потребител“ се припокрива с това, дадено в чл. 2, б. „б“ от Директива 93/13 ЕИО на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Според него потребител е всяко физическо лице, което придобива стоки или ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност, както и всяко физическо лице, което, като страна по договор, действа извън рамките на своята търговска или професионална дейност. Категоричен отговор на въпроса кога страна по сключен договор с търговец е потребител, е даден в редица решения на СЕС. Според него потребителят е винаги и само физическо лице, което при сключване на договор с търговец цели удовлетворяване на свои лични потребности, както е в настоящия случай.

В исковата молба се релевира нищожност на клаузата, предвиждаща такса за банкова гаранция в размер на 5940 лева. Според приетото в ТР № 1/2020 г. от 27.04.2022 г. на ОСГТК на ВКС съдът следи служебно за наличието на нищожни клаузи. Както бе посочено, ищцата е физическо лице и като такова има качеството потребител по смисъла на § 13, т. 1

от ДР на ЗЗП и се ползва от защитата на потребителите, предвидена в специалния закон. Законът обявява за неравноправна всяка уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя (чл. 143 ЗЗП), като примерно изброява редица типични случаи. Определената такса представлява допълнително задължение, несвързани пряко с договора. Договорено е възнаграждението за допълнителни услуги да е дължимо независимо дали последните са предоставени, т. е. заплаща се хипотетичното предоставяне на услуга. Необосновано е предвиждането на допълнително задължение за банкова гаранция, тъй като по този начин се договоря допълнително възнаграждение за кредитодателя, което би трябвало да се включва в предоставяната от него услуга. Наличието на подобни клаузи води до значително неравновесие в правата на длъжника и на кредитора по договора (т.е. на потребителя на кредита и на търговеца), а следователно представлява неравноправна клауза по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, която норма е приложима на основание чл. 24 ЗПК. Неравноправните клаузи са нищожни (чл. 146, ал. 1 ЗЗП), а за наличие на основание за нищожност, както бе посочено, съдът следи служебно.

Съгласно чл. 11, ал. 1 ЗПК договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа редица реквизити, като съгласно точка 10 в него трябва да е посочен ГПР по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в приложение № 1 начин. В процесния договор, сключен с ищеца, по същество е налице разминаване в ГПР, посочен в договора и този, който би се получил, при включване на размера на таксата за банкова гаранция в размера му. Съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК ГПР не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на МС. Очевидно е, че при новоформирания ГПР, същият би надвишил законовоопределения горен праг, поради което договорът е в противоречие с посочената законова норма. Ал. 5 от същия текст гласи, че клаузите в договор, надвишаващи определените по ал. 4, се считат за нищожни. В конкретния случай се касае за непосочване на коректния размер на ГПР. Тези пропуски в договора се явяват противоречия с императивни норми на ЗПК. С оглед многократно завишаващия размера на пределно допустимия процент на ГПР, предвиден в чл. 19, ал. 4 ЗПК, съдът счита, че вземането, определено като такса за банкова гаранция, е именно онова вземане, което води до нарушаване на тази норма на ЗПК. Ето защо следва да се приеме, че още към момента на подписване на договора клаузата, с която се предвижда такса за банкова гаранция, не е взета предвид при отразяване на ГПР, като по този начин се заобикаля закона. Ето защо съдът счита, че следва да се приеме, че клаузата, представляваща такса за банкова гаранция, се явява нищожна и поради противоречие с императивни законови разпоредби на ЗПК.

С оглед на изложеното предявения иск е основателен на първото предявено основание и следва да бъде уважен, като бъдат оставени без разглеждане останалите предявени искове в условията на евентуалност.

Предявен е и насрещен иск с правно основание чл. 79, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 ЗЗД, по който в тежест на ищеца е да докаже наличието на договор за кредит с ответницата, както и че е настъпил падежът на задължението за връщане на сумата, респ. че надлежно е обявил кредита за предсрочно изискуем. В тежест на ответницата е да докаже, че е погасила задължението, както и фактите, от които черпи изгодни за себе си правни последици.

Съдът счита, че се установява сключването на валиден договор за кредит, доколкото ответницата не е оспорила, че е подписала процесния договор, поради което съдът приема, че ответницата е подписала и се е съгласила с клаузите на процесния договор.

В договора не е предвидена възможност за кредитора да обяви предсрочна изискуемост на кредита. С насрещната искова претенция "..... ЕООД прави изявление за обявяване на кредита за предсрочно изискуем.

Съгласно т. 1 от ТР № 8/2017 г. от 02.04.2019 г. на ОСГТК на ВКС допустимо е предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост да бъде уважен само за вноските с настъпил падеж, ако предсрочната изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ. Предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост може да бъде уважен за вноските с настъпил падеж към датата на формиране на силата на пресъдено нещо, въпреки че предсрочната изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК. С оглед посочената дата като краен падеж на вноските по процесния договор за кредит – 18.08.2023 г. съдът намира, че неговият краен падеж е настъпил и всички неплатени вноски са станали изискуеми.

Ответницата е направила възражение за изплащане на сума в размер на 5030 лева, с което е погасила задълженията си по договора към 21.03.2023 г. за 13 от общо 18 вноски с падеж на 18.08.2023 г., като е посочила, че не е оспорила дължимостта на усвоената главница, както и на законната лихва към нея. Представени са платежни нареждания за заплатени от Н. Л. Р. в полза на "..... ЕООД суми в общ размер на 5030 лева. В чл. 3 от договора за кредит е посочено, че за целия период на кредита кредитополучателят следва да върне сума в размер на 8100 лева, представляваща сбор от сумата по отпуснатия кредит в размер на 6000 лева и лихва в размер на 2100 лева. Като се приспадне платената сума в размер на 5030 лева, то дължима остава сумата в размер на 3070 лева, до който размер следва да се уважи предявения насрещен иск.

При този изход на спора право на разноски имат и двете страни. По главния иск ищцата е сторила следните разноски: 238 лева – държавна такса. Претендира се адвокатско възнаграждение при условията на чл. 38 ЗА в размер на 890 лева, което не е прекомерно с оглед чл. 7, ал. 2, т. 2 НМРАВ. Доколкото главният иск е изцяло уважен, на ищцата следва да бъдат присъдени всички претендирани разноски. По насрещния иск ищецът претендира

следните разноси: 197,18 лева – държавна такса, 300 лева – депозит за експертиза и юрисконсултско възнаграждение, което съдът на основание чл. 78, ал. 8 ГПК определя в размер на 50 лева. На ищеца по насрещния иск следва да бъдат присъдени разноси в размер на 340,77 съразмерно с уважената част на предявения иск. Претендира се адвокатско възнаграждение при условията на чл. 38 ЗА в размер на 800 лева, което не е прекомерно с оглед чл. 7, ал. 2, т. 2 НМРАВ. Следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 301,77 лева съразмерно с отхвърлената част на предявения иск. Определени по компенсация разноси се дължат на "..... ЕООД в размер на 102,77 лева.

Така мотивиран, Софийски районен съд, 82 състав

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА НИЩОЖНА поради неравноправност клаузата на чл. 5 от Договор за предоставяне на потребителски кредит № ... от 24.02.2022 г., предвиждаща обезпечаване на кредита с поръчителство, определена в размер на 5940 лева в преддоговорната информация, по предявения от Н. Л. Р., ЕГН *****, срещу "..... ЕООД, ЕИК ....., иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД.

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ предявените от Н. Л. Р., ЕГН *****, срещу "..... ЕООД, ЕИК ....., евентуално съединен иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД и чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД.

ОСЪЖДА Н. Л. Р., ЕГН *****, да заплати на "..... ЕООД, ЕИК ....., сумата от 3070 лева, представляваща остатък от дължима главница по Договор за предоставяне на потребителски кредит № ... от 24.02.2022 г., ведно със законната лихва от 14.07.2023 г. до окончателното плащане, като **ОТХВЪРЛЯ** иска над сумата от 3070 лева до пълния претендиран размер от 4929,50 лева.

ОСЪЖДА Н. Л. Р., ЕГН *****, да заплати на "..... ЕООД, ЕИК ....., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от 102,77 лева – разноси по делото.

ОСЪЖДА "..... ЕООД, ЕИК ....., да заплати на адв. П. Й. Н., ЕГН *****, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА адвокатско възнаграждение в общ размер на 1191,77 лева.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____